

Κείμενο 1 Μονοπάτι της φύσης, Φουντουκόδασος Πολυστύπου

Το χωριό Πολύστυπος βρίσκεται σε μια πλαγιά του δάσους «Αδελφοί», σ' ένα τοπίο μοναδικό που σου κόβει την ανάσα, μέσα σε κακοτράχαλα βουνά γεμάτα πέτρες, τοπίο άγριο και επιβλητικό. Το χωριό συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο ψηλών χωριών της Κύπρου, αφού είναι κτισμένο σε υψόμετρο 1150 μέτρων. Η ονομασία Πολύστυπος, είναι σύνθετη και υποδηλώνει τοποθεσία με πολλές στύπες, δηλαδή φυτά αμπελιού.[...]

Σε όποια πλαγιά ή λαγκαδιά του χωριού κι αν περπατήσεις, σίγουρα η φύση θα σε αποζημιώσει με το μεγαλόπρεπο θέαμα που θα αντικρίσεις. Η περιπλάνηση, όμως, μέσα στο φουντουκόδασος ήταν πάντα ένας ιδιαίτερα δημοφιλής προορισμός πολλών επισκεπτών. Έτσι η κοινότητα αποφάσισε να καθιερώσει ένα πανάρχαιο μονοπάτι που διασχίζει το φουντουκόδασος, ως μονοπάτι της φύσης. Είναι μήκους 1300 μέτρων και περνά μέσα από αξιόλογα σημεία, όπου η δραστηριότητα της φύσης και του ανθρώπου συνεργάζονται αρμονικά και με αλληλοσεβασμό.

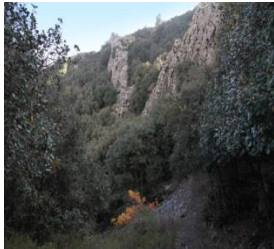
Παίρνοντας, λοιπόν, «το Βρυσί» σαν αφετηρία μας, στην ανατολική κάτω άκρη του χωριού, οδεύουμε προς τα κάτω, πάνω στο πλακόστρωτο μονοπάτι. Δεξιά και αριστερά μας βλέπουμε τα χωμάτινα αυλάκια με τα οποία ποτίζονται τα οπωροφόρα και τα μικρά περιβόλια με λαχανικά. Τον Μάιο οι ανθισμένες ροδιές φωτίζουν το σκιερό τοπίο με τα εκατοντάδες κοκκινωπά άνθη τους και οι καταπράσινες καρυδιές, μηλιές, αχλαδιές, ροδακινιές, κυδωνιές μας χαιρετούν με το απαλό κούνημα των κλαδιών τους. Αν είναι όμως τέλη του Σεπτεμβρίου, τα ώριμα ρόδια, τα χρυσά κυδώνια και ροδάκινα καλούν προκλητικά τον επισκέπτη να δοκιμάσει τον εύγεστο καρπό τους. Προχωρώντας λίγο, βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα μικρό σταυροδρόμι. Ακολουθούμε το δεξιό σκέλος και... έχουμε ήδη εισέλθει στον παράδεισο. Εδώ η φύση δίνει δυναμικά το παρόν της. Αριστερά μας προβάλλει το βαθυπράσινο χαλί της αρχόντισσας λεπτοκαρυάς (φουντουκιάς). Πυκνή είναι η βλάστηση των δέντρων αυτών, που μοιάζουν με θάμνους, αφού δεν έχουν ένα κορμό αλλά μέχρι και 50 κλωνιά που ξεκινούν από τη γη. Δίπλα από τις ρίζες των φουντουκιών, κάτω από το βαθύ ίσκιο, μπορούμε να καμαρώσουμε την ορχιδέα *Epipactis Microphylla*, αγριολούλουδο με μικρά άσπρα άνθη, ενδημικό είδος για την Κύπρο, που δεν συναντάται πουθενά αλλού. Ψηλότερα προς τα δεξιά, μέσα από τις ρωγμές μιας ξερολιθιάς, ξεπροβάλλουν κυκλάμινα και μενεξέδες και ακόμα ψηλότερα, μέσα στις σχισμές βράχων, φυτρώνουν τα «κλάματα» ή «δάκρυα της Παναγίας», ένα μοναδικό ασπρονόζ αγριολούλουδο με μια υπέροχη και μοναδική ευωδιά.

Συνεχίζουμε την περιήγησή μας, κατηφορίζοντας προς το ρυάκι της «Μακρουλής», στα κυρίως «αξιοθέατα» της περιοχής. Στα αριστερά μας προβάλλει μια θεόρατη καρυδιά, καταπράσινη, φορτωμένη με πολλά καρύδια, δένδρο περήφανο, αληθινό μνημείο της φύσης, σαν αυτοκράτειρα που δεσπόζει της καταπράσινης κοιλάδας. Παραπέρα, τρεις πανάρχαιες ελιές στέκουν εκεί αιώνες, από την εποχή των Ενετών. Τέλος, ανηφορίζοντας προς την έξοδο του παραδείσου, φτάνουμε μπροστά σ' ένα μεγαλόπρεπο και περήφανο μνημείο της φύσης, τον πελώριο «δρυ του Χατζηματθαίου». Είναι ένας αιωνόβιος βασιλιάς της χλωρίδας, ο οποίος κουβαλάει στη ράχη του πάνω από 840 χρόνια ζωής, σύμφωνα με τους ειδικούς. Έχει περίμετρο πάνω από 27 πόδια και διάμετρο γύρω στα 8 1/2 πόδια. Την Άνοιξη ένα σμήνος από πολύχρωμες πεταλούδες χοροπηδούν γύρω από τον θεόρατο κορμό του, κάνοντας σταθμό για λίγα δευτερόλεπτα στους ανθισμένους λάδανους (ξυσταρκές), που αποτελούν την μόνιμη τιμητική φρουρά του». Απ' εδώ, μια θέση μοναδική, ανάμεσα σ' αυτά τα μικρά θαύματα της φύσης, αγναντεύουμε την ομορφιά της κοιλάδας του φουντουκόδασους σ' όλο της το μεγαλείο.

Ξεκουραζόμαστε μερικά λεπτά, απολαμβάνουμε ακόμη λίγο τη συναυλία των αηδονιών κι ανηφορίζουμε προς την έξοδο. Φεύγουμε, αλλά θα ξανάλθουμε σύντομα. Η κάθε επίσκεψη και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους έχει να προσφέρει ανεπανάληπτες εμπειρίες, γνώση και σεβασμό προς το περιβάλλον και τον Δημιουργό του.

Ηλεκτρ. διεύθυνση: http://www.polystipos.org/nature_path.shtml
(Διασκευή)

Κείμενο 2 Μονοπάτι, Τα Τεισιά της Μαδαρής

Η λέξη «τεισιά» βγαίνει από τη λέξη τείχη. Είναι μεγάλοι κάθετοι βράχοι, που μοιάζουν με τείχη, που ξεπετιούνται από τις παρυφές της Μαδαρής. Η Μαδαρή, κορυφή του δάσους «Αδελφοί» (οροσειρά Τροόδους), είναι η δεύτερη ψηλότερη κορυφή της Κύπρου (1613 μέτρα), μετά το σύμπλεγμα¹ του Ολύμπου. Τα «τεισιά» είναι το πιο εντυπωσιακό στοιχείο της γεωλογίας² της περιοχής. Αυτοί οι κατακόρυφοι βράχοι αποτελούν το πιο ανθεκτικό κομμάτι στη διάβρωση³ του βράχου που εξελίσσεται εδώ και εκατομμύρια χρόνια. [...]. Η αρχή του Μονοπατιού βρίσκεται στο πλάτωμα κάτω από το ύψωμα όπου βρίσκεται το πυροφυλάκιο⁴ του Τμήματος Δασών, στο τέρμα του αδιέξοδου χωματόδρομου προς τη Μαδαρή. Η διαδρομή είναι τρία χιλιόμετρα - κυκλική - και διαρκεί περίπου ενάμισι με δύο ώρες. Υπάρχει πρόσβαση με αυτοκίνητο, αλλά χρειάζεται προσοχή, καθώς ο δρόμος είναι στενός, με βραχώδες, ανώμαλο έδαφος. Η διαδρομή στην αρχή είναι στενή, αφού έχει κυριολεκτικά σκαφτεί πάνω στο σκληρό βράχο, αλλά μετά τα 200 μέτρα γίνεται ομαλή. Υπάρχουν μικρού μήκους ανηφοριές και κατηφοριές. Υπάρχουν, επίσης, παγκάκια, καθώς και σημεία θέας, το πρώτο 300 μέτρα περίπου από την αρχή [...], απ' όπου μπορεί κανείς ν' απολαύσει την πανοραμική θέα προς το Τρόδος, τα χαμηλότερα σημεία της Σολιάς, τη Μεσαορία και χωριά της Λεμεσού και Λευκωσίας. Κατά μήκος της διαδρομής ποικίλα είδη θάμνων, κυρίως, συνθέτουν το πράσινο της περιοχής. Κυριαρχούν οι θαμνώνες Λατζιάς. Άλλα κοινά είδη της περιοχής είναι η Τραχεία πεύκη, οι Αγριοτριανταφυλλίες, η Αγριοκυδωνιά, η σπάνια Παιωνία, το ενδημικό, κυπριακό κυκλάμινο (εθνικό μας φυτό) και πολλά άλλα είδη. Το μονοπάτι ανήκει στην περιοχή που έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα Natura 2000 «Μαδαρή - Παπούτσα».

Ηλεκτρ. Διεύθυνση: <http://www.troodos-geo.org/cgi-bin/hweb?-A=102&-V=georoutes>

Ημερ. πρόσβασης: 15-10-15 (Διασκευή)

¹Σύμπλεγμα =Σύνολο κορυφών που αποτελούν τον Όλυμπο

² Γεωλογία=επιστήμη που μελετά την εξελικτική ιστορία της γήινης σφαίρας, κυρίως τη δομή και την εξέλιξη του φλοιού της γης.

³ Διάβρωση= εκσκαφή του εδάφους εξαιτίας της βροχής: *Το έδαφος έχει υποστεί ~ από τα νερά των βροχών.*

⁴Πυροφυλάκιο=παρατηρητήριο για αποφυγή εξάπλωσης πυρκαγιών

A.ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

(Μονάδες 3)

1. Πού βρίσκεται το χωριό Πολύστυπος, από πού πήρε το όνομά του και ποιο τοπίο του χωριού περιγράφεται στο **κείμενο 1**;
2. Το μονοπάτι «Τεισιά της Μαδαρής» είναι ένα ξεχωριστό και μοναδικό μονοπάτι για την Κύπρο. Να αιτιολογήσετε με δύο στοιχεία από το **κείμενο 2**.
3. Να σημειώσετε κατά πόσο είναι ορθό ή λάθος το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων:
 - i. Η ορχιδέα *Epiractis Microphylla* είναι ένα φυτό που υπάρχει μόνο στην Κύπρο.
 - ii. Στο χωριό Πολύστυπος καλλιεργούνται αμπέλια, φουντούκια, αχλάδια, μήλα κ.ά.
 - iii. Η λέξη «Τεισιά» βγαίνει από τη λέξη τύχη.
 - iv. Το μονοπάτι στην περιοχή «Τεισιά» βρίσκεται στην οροσειρά του Πενταδακτύλου.

B. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

(Μονάδες 2)

1. Σε ποιο είδος περιγραφής (υποκειμενικής ή αντικειμενικής) ανήκει το καθένα από τα πιο πάνω κείμενα; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, παραθέτοντας ένα χαρακτηριστικό για κάθε είδος περιγραφής, μέσα από **τα κείμενα**.
2. Να εντοπίσετε δύο στοιχεία περιγραφής από το **κείμενο 1** και να γράψετε τι πετυχαίνει ο συντάκτης με καθένα από αυτά.

Γ. ΜΟΡΦΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

(Μονάδες 3)

1. Να μεταφέρετε τα πιο κάτω επίθετα και ουσιαστικά των κειμένων στη **γενική και αιτιατική ενικού**.

ασφαλές πέρασμα

δημοφιλής προορισμός

μοναδικό τοπίο

βραχώδες έδαφος

βαθιά ρίζα

γλυκιά γεύση

2. Να μεταφέρετε τα πιο κάτω ουσιαστικά των κειμένων στον **αντίθετο αριθμό**.

δάσους

βράχων

θέαμα

έξοδο

προορισμός

σύμπλεγμα

ανθρώπου

τείχη

1. α) Να γράψετε τις πρωτότυπες λέξεις των πιο κάτω παράγωγων λέξεων.
β) Να γράψετε τα επιθήματα των παράγωγων λέξεων.

χωμάτινα

λαχανικά

φυσικά

ανατολική

αρμονικά

κυκλική

2. α) Να γράψετε τα δύο συνθετικά των πιο κάτω λέξεων

β) Να δημιουργήσετε νέες σύνθετες λέξεις με το α' συνθετικό τους.

περίμετρο

.....

πολύχρωμες

.....

συνθέτουν

.....

3. Να γράψετε **ένα συνώνυμο** και **ένα αντώνυμο** για τα πιο κάτω επίθετα του **κειμένου 1**.

α) δημοφιλής προορισμός : ≠

β) αληθινό μνημείο : ≠

4. Να βρείτε τα **αντώνυμα** των πιο κάτω λέξεων **του κειμένου 2**.

α) αρχή ≠

β) ανηφοριές ≠